

Natur. Grieg og Langgaard
Rued Langgaard Festival 2019 5 – 8/9

Torsdag d. 5/9.

Peer Gynt. Festivalåbning

Kl. 16.30 Parken ved indgangen til Sct. Catharinæ Kirke

Edvard Grieg skrev noget af sin mest medrivende og populære musik til Henrik Ibsens drama om bondedrengen Peer, der bygger sit liv på fantasier og egoisme, men som efterhånden modnes af livet - og i mødet med den store kærlighed. *Peer Gynt* opføres i en særlig version tilpasset parken uden for Sct. Catharinæ Kirke og den stemningsfulde klostergård, der også inddrages i forestillingen.

Festivalåbning ved May-Britt Andrea Andersen, formand for Esbjerg Kommunes Kultur & Fritidsudvalg

Rued Langgaard: *Ribe, tidlig Morgen* BVN 386 (1949) (6')

- Langs Kirkegården
- Vildænder 3 Ekko
- Menuet.

Messingblæserkvartet fra Det Jyske Musikkonservatorium

Ind i Peer Gynts rige. Ved Esben Tange

Peer Gynt i Ribe (43')

Version af Edvard Griegs *Peer Gynt* (Henrik Ibsen) opus 23 (1874-75) for solister og Esbjerg Ensemble ved Connor McLean.

Peer Gynt: Frederik Rolin, baryton

Solveig: Dénise Beck, sopran

Anitra: Andrea Pellegrini, mezzosopran

Ribe Mandskor, Ribe Drengekor samt folkekor

Nils Økland, hardingfele

Esbjerg Ensemble

Dirigent: Henrik Vagn Christensen

Kostumer: Birthe Hald

Iscenesættelse: Esben Tange

Edvard Grieg kort

Kl. 19 Langgaard Salen

Katrine Ganer Skaug, ensemblechef for Esbjerg Ensemble, om Griegs betydning i norsk og europæisk perspektiv.

G-mol balladen

Kl. 20 Sct. Catharinæ

Edvard Grieg var dybt forbundet med den norske folkemusik, og han var begejstret for den særlige hardingfelemusik, som tilføjes en personlig tone i *Folkelivsbilleder*. Grieg fortalte selv om den gribende *Ballade i g-mol*, der også bygger på folkemusik, at den er skrevet "med hjerteblod i dage med sorg og fortvivlelse". I *Blomstervignetter II* komponeret sidst i livet viser Rued Langgaard sig fra sin sværmeriske side, hvorimod han i de dybt originale *Insektarium*, der blev først blev uropført mange år efter Langgaards død, giver sig til kende med djævelsk humor.

Koncerten akkompagneres af romantiske norske fjeldbilleder.

Edvard Grieg: *Folkelivsbilleder* Op. 19 (1869-71) (15´):

- Fjeldslåt - med hardingfele forspil
- Brudfølget drager forbi - med hardingfele forspil
- Fra Karnevalet

Edvard Grieg: *Lyriske stykker III og V* Udvalgte (17´):

- Sommerfugl op. 43 nr. 1 (1886)
- Til våren op. 43. nr. 6 (1886)
- Troldtog op. 54 nr. 3 (1891)
- Notturmo op. 54 nr. 4 (1891)
- Klokkeklang op. 54 nr. 6 (1891)

Slåtter for hardingfele

Harald Sæverud: *Kjempeviseslått* (1943) fra *Slåtter og stev fra Siljustøl* (4´)

Pause

Rued Langgaard: *Blomstervignetter* BVN 424 (1951) (8´)

- Rødtjørn
- Aakande
- Forglemmigej
- Tusindfryd

Rued Langgaard: *Insektarium* BVN 134 (1917) (10´)

- *Forficula auricularia* (Ørentvist): Tempo ad libitum
- *Acridium migratorium* (Vandregræshoppe): Mosso! Mosso!
- *Melnetha vulgaris* (Oldenborre): Rubato
- *Tipula oleracea* (Stankelben)
- *Libellula depressa* (Guldsmed): Presto
- *Anobium pertinax* (Dødningeur): Tempo ad libitum
- *Musca domestica* (Stueflue): Agitato – Langsomt – Tempo I
- *Julus terrestris* (Tusindben): Prestissimo
- *Culex pipiens* (Stikmyg)

Jesper Koch: *Forstandens spejl* (2005) (tilegnet Pål Eide) (3´)

Edvard Grieg: *Ballade i g-moll*. Ballade in Form von Variationen über eine norwegische Melodie für Pianoforte Op. 24 (1875-87) (19´)

Pål Eide, klaver

Nils Økland, hardingfele

Lysdesign: Lars Egegaard Sørensen

Langgaard Lounge

Kl. 22.30 Det Gamle Rådhus

Mød en række af dagens kunstnere, nyd en Rued Langgaard porter fra Ribe Bryghus og hør folkemusik fra Norge og Fanø i moderne fortolkninger.

Improvisationer over folkemelodier fra Norge og Fanø (15´)

Nils Økland, hardingfele

Musikere fra Esbjerg Ensemble

Moderation: Jens Cornelius

Fredag d. 6/9

Henrik Ibsens natur

Kl. 10.30 – 11.15 Ribe Katedralskole

Foredrag om den indre og ydre natur hos Henrik Ibsen og i *Peer Gynt* og *Fruen fra Havet*.

Ved lektor emeritus ved Københavns Universitet og Henrik Ibsen-ekspert Jørgen Haugan.

På fjeldet

Kl. 11.40 – 12.15 Ribe Katedralskole

Grieg var en stor beundrer af Holberg, og i anledning af 200-året for digterens fødsel skrev Grieg en perlerække af satser, der bygger bro mellem barokken og Griegs egen tid. Tre af Griegs norske fjeldmelodier høres her i et sjældent arrangement af den danske komponist Ludolf Nielsen.

Edvard Grieg: *Fra Holbergs tid*. Suite i gammel stil. Instrumenteret for strygeorkester Op. 40 (1884) Uddrag (13')

- Preludium
- Air
- Rigaudon

Rued Langgaard: *Den store hvide Flok, vi se* (Norsk folkemelodi) (H.A. Brorson). Bearbejdelse. BVN UB4. Firestemmig udsættelse. Strygere.

Edvard Grieg: *Seks Norske Fjeldmelodier* Op. 134 (1886) Uddrag (5'). Arrangeret for kammerorkester af Ludolf Nielsen

- Springdans. Fra Numedal
- Vuggeviser. Baadnlåt fra Valdres
- Springdans. Fra Vinje

RAMA Strings fra Det Jyske Musikkonservatorium i Aarhus/Aalborg
Dirigent: Henrik Brendstrup

Thelma

Kl. 15 Langgaard Salen

Den norske filminstruktør Joachim Trier har med *Thelma* skabt et moderne drama, hvor en bundfrossen norsk natur viser sig at indeholde magiske kræfter, der står i et nært forhold til det menneskelige sinds dybder.

Joachim Trier: *Thelma* (2017) (120')

Kl. 19 Langgaard Salen

Intro til Rued Langgaards *Sinfonia interna*.

Ved Jens Cornelius

Sinfonia interna - Sfærernes Musik

Kl. 20 Domkirken

Sinfonia interna (indre symfoni) er titlen på et storværk, Rued Langgaard skrev i sin ungdom og med tekster af de norske digtere Vilhelm Kragh og Ewald Sundberg. I prologen *Hav og Sol*, som Langgaard oprindeligt komponerede som et forspil til Henrik Ibsens *Fruen fra Havet*, udmaler Langgaard i musikken en skinnende, hvid svane i lyset over havoverfladen, og i det musikalske billede *Drømmen* møder vi en mand og en kvinde, der som fugle flyver ud i rummet.

Langgaard drømte om at opføre *Sinfonia interna* sammen med den visionære stjernemusik *Sfærernes Musik*, som her spilles i Bo Gunges version, hvor orkestrets musikere og korsangere er placeret imellem og omkring publikum.

Koncertens to dele indledes med nogle af Griegs mest stemningsfulde stykker. I *Våren* viser naturen på fjeldet sig fra sin smukkeste side, mens Grieg i *Klokkeklang* lader tid og rum gå i et.

Edvard Grieg: *To elegiske melodier* op. 34 (1880). To Vinjesange instrumenteret for strygeorkester. (8')

- Hjertesår (Den særde)
- Våren

Rued Langgaard: *Hav og Sol* (Vilhelm Kragh) BVN 102 (1915) (8'). For mezzosopran og orkester. Uropførelse.

Henrik Ibsen: *Fruen fra Havet* (1888). Monolog med uddrag af Fru Ellida Wangels replikker (5').

Rued Langgaard: *Drømmen* (Ewald Sundberg) BVN 98 (1915-16). For sopran (Idéa), tenor (Drømmeren), kor og orkester. (28')

Pause

Edvard Grieg: *Klokkeklang* Lyriske stykker V op. 54. (1891) Arr. Anton Seidl/Edvard Grieg (4')

Rued Langgaard: *Sfærernes Musik* for soli, kor, orkester og fjernorkester BVN 128 (1916-18) i versionen *Rumrejsen til Sfærernes Musik*. Udarbejdet af Bo Gunge til rumlig opførelse i en katedral. (40')

Dénise Beck, sopran

Andrea Pellegrini, mezzosopran

Sidse Lund Henriksen, mezzosopran

David Danholt, tenor

Meike Bahnsen, recitation

Vor Frelses Kirkes Kor

Sønderjyllands Symfoniorkester

Studerende fra Det Jyske Musikkonservatorium (fjernorkester i *Sfærernes Musik*)

Dirigent: Tabita Berglund

Korindstudering: Mikkel Andreassen

Lysdesign: Lars Egegaard Sørensen

Koncept: Esben Tange

Krist Klengen I

Kl. 22 Domkirkepladsen ved Kannikegården.

24 timers værket *Krist Klengen* begynder. Værket tager udgangspunkt i den 9-tonige slutakkord fra *Sfærernes Musik*, som Langgaard kaldte *Krist*. Via 9 tonegeneratorer, placeret i ruinen i Kannikegården transmitteres til monitorer på Domkirkepladsen. Ved hvert timeslag gennem natten frem til lørdag d. 7/9 kl. 22 går værket ind i en ny fase, der aktiveres live af Niels Lyhne Løkkegaard.

Niels Lyhne Løkkegaard: *Krist Klengen*. 24 timers værk for 9 tonegeneratorer, 2 orgler og kor. Uropførelse

Langgaard Lounge

Kl. 22.30 Det Gamle Rådhus

Mød en række af dagens kunstnere, nyd en Rued Langgaard porter fra Ribe Bryghus og oplev den første optræden af det nystiftede Langgaard Band.

Niels Lyhne Løkkegaard om *Krist Klengen* og om at vokse op i Rued Langgaards skygge i Ribe.

Student Festival. Præsentation af medieprodukt af elever fra Ribe Katedralskole.

Langgaard Band med Kirstine Elise Pedersen, cello og Mathæus Bech, kontrabas (15')

Moderation: Jens Cornelius

Lørdag d. 7/9:

Morgenserenade

Kl. 11 Sct. Catharinæ

Rued Langgaard var fuldblods romantiker som teenager. I *Aubade* – som Langgaard komponerede som 14-årig – er udtrykket smukt og renfærdigt. Nogle år efter i den ufuldstændige *Sonate* åbner Langgaard op for et stærkt indre følelsesliv med voldsomme kontraster, der især udfoldes i en stort anlagt klaverstemme. Mod slutningen anes der dog en overjordisk skønhed, ikke mindst i den himmelstræbende violinstemme.

Edvard Griegs *Violinsonate nr. 3*, der er komponeret i Griegs hjem Troldhaugen i Bergen, er hans sidste store kammermusikværk. Her viser Grieg sig som en moden kunstner. Folkemusikken anes kun som en fjern skygge, til gengæld træder Grieg selv frem med et koncentreret, mørkt udtryk, hvor magisk syngende melodier veksler med løsslupne virtuose afsnit præget af heftigt temperament.

Rued Langgaard: *Aubade* (Morgenständchen) BVN 23 (1907) (5')

Rued Langgaard: *Sonate* (ufuldendt) BVN 41 (1909-11) (25')

- Energico marcato non mosso – Lento molto – A Tempo (Maestoso e con energico) – Più lento – Lento (Molto allargando)
- Andante con espressione – Andante con moto – Più mosso e con moto – A tempo (Andante con moto) – A tempo primo (Andante con espressione)

Edvard Grieg: *Violinsonate nr. 3 i c-mol* Op. 13 (1886-87) (23')

- Allegro molto ed appassionato
- Allegretto espressivo alla Romanza
- Allegro animato

Dorota Anderszewska, violin

Amalie Malling, klaver

Krist Klengen II og Hvad est du dog skjøn

Kl. 14.30 Domkirken

24 timers værket *Krist Klengen* går ind i sin 17. time. Lyden fra 9 tonegeneratorer placeret i ruinen i Kannikegården transmitteres til domkirken, hvor den går i dialog med domkirkens to orgler.

Promenadekoncert fra 14.30-15. Publikum er velkommen til at vandre omkring i Domkirken. Der efter følger korkoncerten med Concert Clemens.

Kun i ganske få tilfælde komponerede Grieg musik til religiøse tekster, men med *Ave maris stella*, der er en middelalderlig lovprisning af Jomfru Maria, gjorde han en undtagelse. Og med *Fire Salmer*, der blev det sidste Grieg nåede at komponere, skabte han en dybt original musik, hvor smukke norske folkemelodier indgår i en syntese med romantiske harmonier og barokpoesi af blandt andre Brorson.

Rued Langgaards *Rosengårdsviser*, der blev komponeret for 100 år siden og i dag er et af Langgaards mest elskede værker, er enestående evighedsmusik hvor smerte og skønhed er to sider af samme sag. De tre første sange af Langgaard er rige på naturmystik og kærlighedslængsel, og udspiller sig i et norsk fjeldunivers. Langgaard besøgte aldrig Norge, men igennem digternes beskrivelse åbnede der sig en verden han følte sig i slægt med.

Niels Lyhne Løkkegaard: *Krist Klengen*. 24 timers værk for 9 tonegeneratorer, 2 orgler og kor. Uropførelse

Edvard Grieg: *Ave maris stella* (Thor Lange) (1893) (3') Fra *To religiøse kor* op. 156

Rued Langgaard: *Lokkende toner* (J.S. Welhaven) BVN 112 (1916) (5')

Rued Langgaard: *Sæterjenten* (Erik Bøgh) BVN 114 (1916) (3')

Rued Langgaard: *Høstfuglen* (Herman Wildenvey) BVN 141 A (1918) (9')

Rued Langgaard: *Rosengårdsviser* (Thor Lange) BVN 164 (1919) (11')

- Vel maa jeg kysse dig, Hjertenskær
- Bag Muren sidder de Roser små
- Træt

Edvard Grieg: *Fire Salmer* Op. 74 (1906) (24') Kor a capella med baryton solo.

- Hvad est du dog skjønn (Brorson)
- Guds Søn har gjort mig fri (Brorson)
- Jesus Kristus er opfaren (Thomissøn)
- I himmelen (Lourentii)

Niels Lyhne Løkkegaard og Birgitte Ebert, orgler

Magnus Kjelstad, baryton

Concert Clemens

Dirigent: Carsten Seyer-Hansen

Haugtussa

Kl. 20 Sct. Catharinæ

Edvard Grieg var dybt grebet af naturmystikken i Arne Garborgs *Haugtussa* og har i sin sangcyklus over digtene skabt en drømmeagtig atmosfære og et gribende portræt af den unge kvinde Veslemøy, der på flugt fra den ydre verdens realiteter kommer i kontakt med magiske kræfter. *Seks dikt*, der er Griegs sidste værk til tekster af Henrik Ibsen, bevæger sig fra mørke tanker om livets afslutning og ensomheden som kunstner til overstadig glæde i mødet med naturen og foråret.

I sangene af den unge Rued Langgaard forbindes drømmen om en dyb kærlighed med sansninger af den store nordiske natur i poesi af de norske digtere Vilhelm Krag og Ewald Sundberg. I de fleste af sangene drejer det sig om en længsel, som aldrig indfries. Til gengæld virker naturen som fortryllet, og i flere af sangene optræder klokker, der tilføjer sangene en religiøs dimension.

Visuelt akkompagnement af billeder af Edvard Munch, hvor naturen og menneskesind går i et.

Rued Langgaard: *Kobjælder i Granskoven* fra *Sommerferie i Blekinge* BVN 123 (1916) for soloklaver (3')

Edvard Grieg: *Ku-Lok* (1895) (Arne Garborg) (6')

Edvard Grieg: *Seks dikt* opus 25 (1876) (Henrik Ibsen) (10')

- Spillmenn

- En svane
- Stamboksrím
- Med en vanlilje
- Borte!
- En fuglevise

Rued Langgaard: *Fire Sange* BVN 100 (1915) (10')

- Til Aftenklokkernes dæmpede Klang (Holger Drachmann)
- Stævnemøde "Gravene ligger i maaneskin" (Vilhelm Kragh)
- Uvejrstaften (Vilhelm Kragh)
- Vi tænkte sletikke paa nogenting (Vilhelm Kragh)

Rued Langgaard: *2 Skumringsange* (Ewald Sundberg) BVN 106 (1915-16) (6')

- Nu ringer blaaklokkens bjelder
- Nu suser skumringens sang herind

Pause

Edvard Grieg: *Haugtussa* Sang-Cyklus af Arne Garborgs Fortælling Op. 67 (1895-98) (27')

- Det syng
- Veslemøy
- Blåbærli
- Møte
- Elsk
- Killingdans
- Vond dag
- Ved Gjetlebekken

Signe Asmussen, sopran

Berit Johansen Tange, klaver

Lysdesign: Lars Egegaard Sørensen

Præsentation: Esben Tange

Krist Klagen III og Upåagtede Morgenstjerner

Kl. 22 Domkirken

24 timers værket *Krist Klagen* går ind i sin sidste time. Lyden fra 9 tonegeneratorer placeret i ruinen i Kannikegården transmitteres til domkirken, hvor den til sidst slukkes i mødet med et menneskekor.

Bjarke Mogensen afslutter aftenen helt solo med sin accordeon. Efter *Dream Catcher* af Poul Ruders, hvor der anlås kosmiske klange, følger *Åses død*, der er et følelsesmæssigt højdepunkt i Griegs *Peer Gynt* musik. I *Upåagtede Morgenstjerner*, der her for første gang høres i et arrangement for accordeon, vender Rued Langgaard med de smukkeste toner blikket mod Venus, der kun kan ses omkring solnedgang og solopgang.

Niels Lyhne Løkkegaard: *Krist Klagen*. 24 timers værk for 9 tonegeneratorer, 2 orgler og kor. Uropførelse

Poul Ruders: *Dream Catcher* (4') fra *Serenade of the Shore of the Cosmic Ocean* (2004)

Edvard Grieg: *Peer Gynt* opus 23 (1874-75) Uddrag (10') (arr. Bjarke Mogensen)

- Åses død
- Anitras dans

Rued Langgaard: *Upaaagtede Morgenstjerner* (7') fra *Symfoni nr. 14 Morgen* BVN 336 (1948) (arr. Bjarke Mogensen)

Bjarke Mogensen, accordeon
Vor Frelses Kirkes Kor
Dirigent: Mikkel Andreassen

Søndag d. 8/9

Højmesse

Kl. 10 Domkirken

Med musik af Edvard Grieg og Rued Langgaard

Natur og vejr i Langgaards musik

Kl. 13 Langgaard Salen

Foredrag ved Bendt Viinholt Nielsen

Rosengardsspil

Kl. 15 Sct. Catharinæ

Strygekvartett i g-moll er et af Griegs mest substantielle og dramatiske kammermusikværker. Det er komponeret i en personlig krisetid, og ved at integrere Ibsen sangen *Spillmenn*, som beskriver en kunstner, der sætter sit livs kærlighed på spil til fordel for kunsten, giver Grieg et tydeligt vink om, hvad der er på færde. *Fuga i f-moll* er et elevarbejde, komponeret i studietiden i Leipzig, men allerede her fornemmes Griegs forkærlighed for det følelsesladede.

De to kvartetter af Langgaard er begge fra 1918, men vidt forskellige. I *Strygekvartet nr. 2* hylder Langgaard fart og tempo i satsen *Bortkørende Tog*, mens han i andre satser vækker minder om en tabt tid. *Strygekvartet nr. 6 i én sats*, der oprindeligt blev opført under titlen *Rosengardsspil (over en svensk Folkevise)*, er både underfundig og nostalgisk drømmende musik, hvor den 25-årige Langgaard genkalder en tabt kærlighed, der udspillede sig i Kyrkhult i Blekinge ved huset Rosengården.

Edvard Grieg: *Fuge i f-moll for strygekvartett* Op. 109 (1861) (4')

Strygekvartet nr. 2 BVN 145 (1918) (25')

- Bortdragende Stormsøyer
- Bortkørende Tog
- Skumrende Landskab
- Vandring

Pause

Rued Langgaard: *Strygekvartet nr. 6 i én sats* BVN 160 (1918-19) (15')

- Poco tranquillo – Poco vivace... Semplice, non mosso (Svensk Folkevisemelodi)

Edvard Grieg: *Strygekvartett nr. 1 i g-moll* Op. 27 (1877-78) (32')

- Un poco andante – Allegro molto ed agitato
- Romanze
- Intermezzo
- Finale

Nightingale String Quartet